

การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน
ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสาละวิน
อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

Learner Development Activities Arrangement for Preparation to Enter to
ASEAN Community of Schools in Salawin Educational Development Center,
Sop Moei District, Mae Hong Son Province

เพราพิมล ป้องเมือง*
ดร. พัชรวิพรรณ กิจมี**

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสาละวิน อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเตรียมความพร้อม สู่ประชาคมอาเซียน ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสาละวิน อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือผู้บริหารโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสาละวิน อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 11 คน ครู จำนวน 7 คน และนักเรียน จำนวน 10 คน รวมทั้งหมดจำนวน 28 คน ในปีการศึกษา 2557 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเตรียมความพร้อม สู่ประชาคมอาเซียน ของโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสาละวิน อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะคือ (1) กิจกรรมแนะแนว พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ประสบปัญหาเรื่องของการสื่อสาร เพราะครูส่วนมากพูดภาษาไทย แต่นักเรียนเกือบทั้งหมดพูดภาษาถิ่น โรงเรียนจึงเลือกครูที่สามารถพูดภาษาถิ่นได้ เป็นแกนนำในการทำกิจกรรมแนะแนว และมีการจัดกิจกรรมในรูปแบบของการให้ความรู้ เพื่อให้ให้นักเรียนมีพื้นฐานด้านความรู้เกี่ยวกับอาเซียน (2) กิจกรรมนักเรียน พบว่า ทุกโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมครบถ้วน แต่พบปัญหาในเรื่องของความหลากหลายของผู้ร่วมกิจกรรม และความแปลกใหม่ของกิจกรรม (3) กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ พบว่า โรงเรียนจัดให้นักเรียนได้ร่วมกิจกรรม เพื่อฝึกให้นักเรียนรู้จักความเสียสละและรู้จักทำงานเพื่อส่วนรวมเป็นพลเมืองที่ดี

* นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

E-mail: p.praopimon@gmail.com

** อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยพาร์อีสเทอร์น (อาจารย์ที่ปรึกษา)

ของสังคมเมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน นอกจากการจัดกิจกรรมใน 3 ลักษณะดังกล่าวแล้ว โรงเรียนยังจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตัวเองและเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยจัดบอร์ดความรู้เกี่ยวกับอาเซียน กิจกรรมการเข้าค่ายอาเซียนเพื่อพัฒนาทักษะและความรู้ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอีกด้วย

คำสำคัญ

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ประชาคมอาเซียน

Abstract

The research titled “Learner Development Activities Arrangement for Preparation to Enter to ASEAN Community of Schools in Salawin Educational Development Center, Sop Moei District, Mae Hong Son Province” aimed to investigate the learner development activities arrangement for preparation to enter to ASEAN Community of schools in Salawin educational development center, Sop Moei District, Mae Hong Son Province. The population used in this study included 11 administrators, 7 teachers and 10 students total 28 people of the schools in Salawin educational quality development, Sop Moei District, Mae Hong Son Province in the academic year 2014. The tools used in this research were non – structured interviews about the learner development activities management to enter ASEAN Community. The data were analyzed through a content analysis. The findings were summarized as follows:

The learner development activities arrangement for preparation to enter to Asean Community of schools in Salawin educational development center, Sop Moei District, Mae Hong Son Province was divided into 3 types as follows. (1) The guidance activities showed that most schools experienced communication problems because most teachers speak Thai but almost all students spoke in dialect. Therefore, the schools chose the teachers who could speak in dialect as mainstays for doing guidance activities and arranged activities in the form of providing them with basic knowledge about ASEAN. (2) Learner activities were divided into 2 sub-activities including boy and girl scouts activities and group/club activities. It revealed that all schools arranged activities completely but they faced the problems in term of participants’ diversity and activities’ novelty. (3) Activities for society and public benefits presented that the schools let the learners participate in activities to train them to recognize sacrifice and to work for the public. In addition to the 3 types of activities management as mentioned, the schools also organized them some activities to help them develop and prepare themselves for entering the ASEAN Community by arranging boards providing knowledge about ASEAN as well.

Keywords

Learner Development Activities, ASEAN Community

บทนำ

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้ถูกกำหนดเป็นหน่วยงานกลางในการประสานความร่วมมือกับองค์กรหลักต่าง ๆ เพื่อเตรียมการวางแผนพัฒนาเตรียมความพร้อมให้แก่ครู คณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน นักศึกษา และประชาชน เพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนภายในปี 2558 โดยกำหนดเป็นแผนปฏิบัติการ 5 ปี (พ.ศ. 2554 - 2558) ภายใต้กรอบ 3 เสาหลัก กับ 5 นโยบาย สำหรับแผนดำเนินการระยะ 5 ปี เพื่อผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาคอาเซียน โดยมีเป้าหมายว่า ภายในปี 2557 จะต้องมียุทธศาสตร์ศึกษาต่างชาตินักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทย จำนวนทั้งสิ้น 1 แสนคน ด้วยการพัฒนาสถานศึกษาทุกระดับ การศึกษา และจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ โรงเรียนซึ่งเป็นสถานที่จัดการศึกษาแก่เด็กและเยาวชน จึงต้องตื่นตัวในการสนองนโยบายดังกล่าว และเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยการจัดการเรียนรู้ ในหลากหลายลักษณะ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554, 11) ชินวรรณ บุญเกียรติ (2548) ได้กล่าวในการบรรยาย เรื่อง การเตรียมพร้อมด้านการศึกษาของไทยเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ปี พ.ศ. 2558 จัดโดยคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา ณ ห้องรับรอง 1 – 2 ชั้น 3 อาคารรัฐสภา เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2553 ระบุว่า ประเทศไทยเป็นผู้นำในการก่อตั้งสมาคมอาเซียน มีศักยภาพในการเป็นแกนนำในการสร้างประชาคมอาเซียนให้เข้มแข็งภายใต้ยุทธศาสตร์วิสัยทัศน์เดียว เอกลักษณะเดียว และประชาคมเดียว เพื่อความเจริญมั่นคงของประชากร ทรัพยากร และเศรษฐกิจ เนื่องจากการศึกษาเป็นรากฐานของการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน การเตรียมความพร้อมของการศึกษาไทย มีจุดมุ่งหมาย ดังนี้ คือ การสร้างประชาคมอาเซียนด้วยการศึกษาให้ประเทศไทยเป็น Education Hub มีการเตรียมความพร้อมในด้านรอบความคิด คือ แผนการศึกษาแห่งชาติที่จะมุ่งสร้างความตระหนักรู้ของคนไทยในการจัดการศึกษาเพื่อสร้างคนไทยให้เป็นคนของประชาคมอาเซียน พัฒนาสมรรถนะให้พร้อมจะอยู่ร่วมกันและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ ด้านการศึกษาโดยให้มีการร่วมมือกันใน 3 ด้าน คือ 1) ด้านพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2) การขยายโอกาสทางการศึกษา และ 3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริการ และจัดการศึกษาขับเคลื่อนประชาคมอาเซียนด้วยการศึกษา ด้วยการสร้างความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับเพื่อนบ้านในกลุ่มประเทศอาเซียน ความแตกต่างทางด้านชาติพันธุ์ หลักสิทธิมนุษยชน การส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศเพื่อพัฒนาการติดต่อสื่อสารระหว่างกันในประเทศอาเซียน มีการเพิ่มครูที่จบการศึกษาด้านภาษาอังกฤษเข้าไปในทุกระดับชั้นการศึกษา เพื่อให้คนไทยสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้อย่างสร้างสรรค์ นอกจากนี้ยังมีการร่วมมือกับภาคเอกชนในการรับอาสาสมัครเข้ามาสอนภาษาต่างประเทศ รวมถึงวัฒนธรรมของประเทศต่าง ๆ เพื่อการอยู่ร่วมกันด้วยความเข้าใจกันของประเทศในประชาคมอาเซียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 จัดตั้งศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา จำนวน 20 ศูนย์ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 กลุ่มนโยบายและแผนฯ, 2557) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อร่วมกันพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีความเข้มแข็ง สามารถบริหารจัดการสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีการบริการข้อมูลข่าวสารระหว่างสถานศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลที่รวดเร็ว ชัดเจน และมีความถูกต้องในปี 2557 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ได้กำหนดให้อาเซียนเป็นหนึ่งในนโยบายด้านการศึกษาและได้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์เตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน โดยมีบทบาทหน้าที่ในการสนับสนุนส่งเสริมให้โรงเรียนในสังกัด ตระหนักและให้ความสำคัญกับการเตรียมบุคลากร และนักเรียนให้มีคุณลักษณะด้านกระบวนการคิด ทักษะชีวิต ทักษะพื้นฐานในการใช้เทคโนโลยีขั้นพื้นฐาน รอบรู้

วัฒนธรรมของสมาชิกประชาคมอาเซียน ภาษาอาเซียน และรู้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในประเทศไทย และภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสาละวิน อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งเป็นหนึ่งในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ได้สนองนโยบายของทางต้นสังกัดจึงได้จัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจ เจตคติที่ดี และทักษะที่จำเป็นในการเข้าสู่อาเซียนให้กับนักเรียนซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมากในการทำให้นักเรียนมีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์ ให้แก่นักเรียนโดยครูซึ่งมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน ดำเนินการผ่านกระบวนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ได้แก่ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณะประโยชน์ เพื่อช่วยส่งเสริมระบบภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับนักเรียนตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดไว้ เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต การมีจิตสำนึกที่ดีต่อตนเองและสังคม การช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน การใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีคุณค่าและยั่งยืน และการหันมาใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อลดรายจ่ายฟุ่มเฟือย ตลอดจนผู้ปกครองสามารถพัฒนากระบวนการในการดำเนินชีวิตที่สามารถพึ่งตนเองและมีจิตสำนึกรับผิดชอบตนเอง รวมทั้งสามารถแสวงหาความรู้ และข้อมูลที่จำเป็นในการทำงาน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน โดยจากการสัมภาษณ์ นายวัฒนา คุณประดิษฐ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านชีวาเดอ (2557) ซึ่งเป็นโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสาละวิน อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ผ่านมา ศูนย์เครือข่ายฯ ยังไม่เคยมีการศึกษาอย่างจริงจังว่า กิจกรรมที่จัดให้กับผู้เรียนนั้นสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้หรือไม่

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจและศึกษาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสาละวิน อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ว่ามีการจัดการเตรียมความพร้อม เพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนโดยผ่านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างไร เพื่อเป็นแนวทาง ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสาละวิน อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสาละวิน อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

วิธีการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสาละวิน อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 11 คน ครู จำนวน 7 คน และนักเรียน จำนวน 10 คน รวมทั้งหมดจำนวน 28 คน ในปีการศึกษา 2557

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสาละวิน อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น

2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ขอบข่ายของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 3 ประเภท (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2553) ได้แก่ 1) กิจกรรมแนะแนว ประกอบด้วย การจัดกิจกรรมแนะแนวด้านการศึกษา ด้านการงานและอาชีพ และด้านชีวิตและสังคม 2) กิจกรรมนักเรียน ประกอบด้วย กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี และกิจกรรมชุมนุม ชมรม และ 3) กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ และ ส่วนที่ 2 การเตรียมความพร้อมเข้าสู่อาเซียนโดยใช้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non - Structured Interview) ผู้วิจัยตั้งคำถามหลักเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสาละวิน อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอนว่า มีการจัดอย่างไร ปัญหาที่พบและแนวทางการแก้ไข แต่ในการสัมภาษณ์ จะไม่เรียงคำถาม หรือในบางครั้งก็ถามนอกเหนือจากคำถามที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพการณ์ระหว่างการสัมภาษณ์แต่ก็ไม่เกินขอบเขตความต้องการ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ขอนหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์นถึงผู้เชี่ยวชาญเพื่อขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือ และทดสอบเครื่องมือว่าเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษาหรือไม่

4.2 ขอนหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์นถึงผู้อำนวยการโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสาละวิน อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอนเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์เชิงลึก

4.3 ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 1 – 31 มีนาคม 2558 โดยชี้แจงให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ตลอดจนวิธีการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องเริ่มต้นด้วยคำถามกว้างๆ เรียงลำดับคำถามตามประเด็นคำถามที่สร้างไว้ โดยสามารถยืดหยุ่นได้และทำการศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารประเมินการปฏิบัติกิจกรรมหรือผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะของผู้เรียน จากนั้นสรุปประเด็นและปิดการสัมภาษณ์เพื่อนำข้อมูลที่รับมาทำการวิเคราะห์ข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาตรวจสอบความสมบูรณ์ เป็นการตรวจสอบสามเส้าด้วยวิธีการรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแบบสามเส้า ทั้งจากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ และการสังเกต เมื่อข้อมูลมีความถูกต้องแล้วจึงทำการวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์ข้อมูลและเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของความเรียง

ผลการวิจัย

โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสาละวินต่างตระหนักถึงความสำคัญของการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และกิจกรรมที่จัดให้กับผู้เรียนนั้น สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้ตามวัตถุประสงค์ จำแนกตามกิจกรรม ได้ดังนี้

1. กิจกรรมแนะแนว

ผู้บริหารโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสาละวิน อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน กล่าวว่า “โรงเรียนได้จัดส่งบุคลากรเข้าอบรมและพัฒนาความรู้ความสามารถด้าน การแนะแนวมี

การจัดข้อมูลสารสนเทศของนักเรียนเป็นรายบุคคลผ่านครูประจำชั้น การติดตามการเยี่ยมบ้านนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อได้ข้อมูลที่แท้จริงของนักเรียนเป็นรายบุคคล ปรึกษาหารือกับผู้ปกครองเพื่อร่วมกำหนดวัตถุประสงค์และกำหนดกิจกรรมให้กับนักเรียน การจัดทำข้อมูลนักเรียนรายบุคคล และการเยี่ยมบ้านอย่างสม่ำเสมอ ทำให้โรงเรียนและคณะครูผู้ทำหน้าที่แนะแนว สามารถพบปัญหาและแก้ไขได้ทันที่ อีกทั้งยังพบจุดเด่นจุดด้อยของนักเรียนและสามารถช่วยเหลือให้นักเรียนพัฒนาตนเองเต็มตามศักยภาพของตน และเป็นแนวทางในการดูแลและให้คำปรึกษาแก่นักเรียน เพราะกิจกรรมแนะแนวที่โรงเรียนจัดขึ้นมุ่งเน้นให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพอย่างรอบด้านเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ เมื่อนักเรียนสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ เป็นมนุษย์ที่พร้อมทั้งร่างกายและจิตใจแล้ว นักเรียนย่อมสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข นอกจากการให้ปรึกษาและการแนะแนว โรงเรียนยังจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเอง โดยการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับประเทศสมาชิกในอาเซียน ให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเองผ่านห้องสมุด รายการโทรทัศน์ เว็บไซต์ โดยครูเป็นผู้จัดหาสื่อต่าง ๆ และกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ ครูผู้สอนและครูแนะแนวได้ทำการศึกษาค้นคว้าข่าวสาร เกี่ยวกับการเตรียมพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน แล้วมาถ่ายทอดให้แก่ให้นักเรียนเพื่อให้นักเรียนทราบข้อมูล ข่าวสาร ชี้แนะแนวทางถึงประโยชน์และความเปลี่ยนแปลงของสังคมเมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จัดหาข้อมูล วารสารและสื่อต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษา และครูผู้สอนคอยทำการแนะแนวเมื่อนักเรียนเกิดความสงสัย เพื่อให้นักเรียนได้เกิดทักษะด้านความรู้และมีเจตคติที่ดีในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยไม่หลงลืมและภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีการแนะแนวถึงการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมและความหลากหลายของวัฒนธรรมต่าง ๆ ให้นักเรียนได้ใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจ ในกรณีที่นักเรียนต้องการศึกษาต่อเพื่อเลือกอาชีพที่เหมาะสมและสนใจ”

ส่วนครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสาละวิน อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน กล่าวว่า “การจัดกิจกรรมแนะแนว สนองนโยบายในการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนโดยใช้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ครูศึกษาค้นคว้าความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนและนำมาเผยแพร่ความรู้ให้แก่ให้นักเรียนจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้พัฒนาตนเอง โดยการค้นหาความรู้ด้วยตนเองจากห้องสมุด สื่อวารสาร ข่าวสารต่าง ๆ”

สำหรับนักเรียนของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสาละวิน อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน กล่าวว่า “อาเซียนเป็นเรื่องที่น่าสนใจ นอกจากศึกษาค้นคว้าจากห้องสมุด การฟังจากคุณครูยังทำให้ทราบข่าวสารที่เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ”

ส่วนปัญหาที่พบผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่กล่าวว่า “ปัญหาของการแนะแนว คือ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านการแนะแนว อีกทั้งปัญหาเรื่องการสื่อสารทำให้ครูประสบปัญหาในการจัดทำข้อมูลสารสนเทศของนักเรียน การจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาตนเองทำได้ยาก นอกจากนี้ การเดินทางยังเป็นเรื่องที่ทำได้ยากอีกด้วย เนื่องจากมีการเดินทางที่ทุรกันดารและครูยังไม่ชำนาญเส้นทางและสื่อต่าง ๆ ที่นักเรียนสามารถค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับอาเซียนในโรงเรียนมีจำนวนน้อยและไม่หลากหลาย”

โดยผู้ให้สัมภาษณ์ได้มีข้อเสนอแนะ ดังนี้ “โรงเรียนควรส่งครูเข้าอบรมพัฒนาความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการแนะแนวที่ถูกต้อง จัดประชุมผู้ปกครองเพื่อให้ครูและผู้ปกครองได้ร่วมปรึกษาหารือเกี่ยวกับนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยจัดให้มีครูที่สามารถพูดภาษาถิ่นได้เป็นล่ามช่วยแปล และจัดให้คณะครูรวมกลุ่มกันในการออกเยี่ยมบ้านนักเรียน เพื่อแก้ปัญหาครูที่ไม่ชำนาญเส้นทาง เพิ่มความปลอดภัยและลดอุบัติเหตุในการเดินทาง จัดหาสื่อเกี่ยวกับอาเซียนจากองค์กรภายนอกเพิ่มเติม ครูจัดหาสื่อต่าง ๆ เท่าที่

หาได้เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความอยากรู้ เกิดความสนใจอยากศึกษา โรงเรียนจัดกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับอาเซียน เช่น นิทรรศการวันอาเซียน เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมความรู้เกี่ยวกับอาเซียนให้นักเรียนได้ศึกษา โรงเรียนควรรวมกลุ่มกันนำนักเรียนจัดกิจกรรมค่ายอาเซียนเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะเกี่ยวกับอาเซียนให้นักเรียน”

2. กิจกรรมนักเรียน

กิจกรรมนักเรียนที่จัดขึ้น แบ่งออกเป็น 2 กิจกรรมคือ

2.1 กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี

ผู้บริหารโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสาละวิน อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน กล่าวว่า “โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการอยู่ร่วมกับผู้อื่นภายใต้กฎระเบียบการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนนักเรียนต้องพบเจอกับวัฒนธรรม และผู้คนที่หลากหลายการฝึกให้นักเรียนคุ้นเคยกับกฎระเบียบในกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารีจะมีการฝึกในเรื่องระบบหมู่ นักเรียนจะได้ฝึกการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความรู้กับผู้อื่น รู้จักควบคุมตนเองและฝึกวิจิตต์และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ ซึ่งจะทำให้ นักเรียนสามารถปรับตัว และดำเนินชีวิตในสังคมได้ดีในอนาคต”

ส่วนครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสาละวิน อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน กล่าวว่า “เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมเข้าสู่อาเซียน ซึ่งจะมีความหลากหลายด้านวัฒนธรรม การดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมที่หลากหลายจำเป็นต้องมีกฎระเบียบ ครูจึงจัดกิจกรรมเน้นให้นักเรียนฝึกการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคมภายใต้กฎระเบียบ สร้างสถานการณ์ให้นักเรียนได้ฝึกคิดแก้ปัญหาด้วยตนเองโดยใช้กระบวนการกลุ่ม”

สำหรับนักเรียนของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสาละวิน อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน กล่าวว่า “การร่วมกิจกรรมทำให้มีความกล้าคิด กล้าตัดสินใจ เมื่อต้องเผชิญปัญหาและทำให้สามารถรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น”

ส่วนปัญหาที่พบผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่กล่าวว่า “ปัญหาในการจัดกิจกรรม คือ การขาดความหลากหลาย ไม่ว่าจะในรูปแบบของกิจกรรมที่จัดบุคลากรที่จัด และนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมซึ่งมีลักษณะไม่แตกต่างจากครั้งก่อนๆ ที่เคยจัดบุคลากรคนเดิมๆ นักเรียนเพื่อนร่วมชั้นที่รู้จักกันดี ทำให้นักเรียนขาดความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมและเรียนรู้”

โดยผู้ให้สัมภาษณ์มีข้อเสนอแนะดังนี้ “โรงเรียนควรรวมกลุ่มกันจัดกิจกรรม เพื่อระดมกำลังร่วมกันคิดกิจกรรมใหม่ๆ นักเรียนได้เจอเพื่อนใหม่ต่างโรงเรียน เจอบุคลากรครูหน้าใหม่ ๆ เพื่อสร้างแรงกระตุ้นให้นักเรียนอยากร่วมกิจกรรม ควรเชิญบุคลากรภายนอกที่มีความชำนาญโดยเฉพาะมาร่วมจัดกิจกรรมเป็นบางครั้ง เมื่อมีโอกาสและสามารถทำได้”

2.2 กิจกรรมชุมนุม/ชมรม

ผู้บริหารโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสาละวิน อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน กล่าวว่า “ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่อาเซียนโรงเรียนได้จัดกิจกรรมชุมนุมตามความสนใจและความเหมาะสมของนักเรียนเพื่อส่งเสริมทักษะความรู้ที่จำเป็นต่อนักเรียนในการนำไปใช้ศึกษาต่อ ดำเนินชีวิตและเพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติของนักเรียนให้พร้อมโดยการจัดกิจกรรมชุมนุมภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะด้านภาษาอังกฤษของนักเรียน เนื่องจากภาษาอังกฤษจัดเป็นภาษากลางของอาเซียน และในคุณลักษณะของเด็กไทยในประชาคมอาเซียนที่สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดไว้ เด็กไทยต้องสามารถสื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา คือภาษาอังกฤษ และภาษาในประเทศอาเซียนอีกหนึ่งภาษา จัดชุมนุม

คอมพิวเตอร์เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีให้กับนักเรียนชุมนุมรักการอ่านเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการเรียนรู้ นอกจากการจัดตั้งชุมนุมแล้ว โรงเรียนยังจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยกับนักเรียนผ่านกิจกรรมสภานักเรียน ซึ่งเป็นการรวบรวมนักเรียนผู้ซึ่งมีภาวะผู้นำและเสียสละทำงานเพื่อส่วนรวมร่วมดูแลพัฒนาโรงเรียน โดยมีคณะครูคอยให้คำปรึกษาและคำแนะนำ อีกด้วย”

ส่วนครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสาละวิน อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน กล่าวว่า “ครูจัดกิจกรรมชุมนุมเสริมสร้างความรู้ความสามารถและทักษะที่จำเป็นในการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เช่น ชุมนุมภาษาอังกฤษ เพื่อฝึกทักษะด้านภาษาอังกฤษให้กับนักเรียน โดยการใช้ครูที่มีความถนัดด้านภาษาอังกฤษหรือใช้สื่อต่าง ๆ เทาที่หาได้ มาให้นักเรียนได้ศึกษาเรียนรู้ บางครั้งครูจัดหาสื่อวีดิทัศน์จากอินเทอร์เน็ตมาให้นักเรียนได้ดูเพื่อฝึกทักษะด้านการฟังเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการฟังภาษาอังกฤษที่มีเสียงจากเจ้าของภาษา จัดชุมนุมคอมพิวเตอร์ เพื่อฝึกทักษะด้านเทคโนโลยีอันเป็นทักษะที่จำเป็นของเด็กไทยเมื่อเข้าสู่อาเซียน จัดชุมนุมอาเซียน เพื่อให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับอาเซียน ทำกิจกรรมเกี่ยวกับอาเซียน”

สำหรับนักเรียนของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสาละวิน อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน กล่าวว่า “กิจกรรมชุมนุม ทำให้ฝึกทักษะต่างๆ ได้มาก เนื่องจากได้ใช้เวลาในการฝึกปฏิบัติมาก”

ส่วนปัญหาที่พบ ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่กล่าวว่า “ปัญหาที่สำคัญและพบว่าต้องทำการแก้ไขอย่างเร่งด่วน คือ ปัญหาเรื่องทักษะภาษาอังกฤษของนักเรียน ซึ่งภาษาอังกฤษจัดเป็นภาษากลางของอาเซียน เนื่องจากโรงเรียนส่วนใหญ่ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความถนัดในด้านภาษาอังกฤษ จึงทำให้ในปัจจุบันนักเรียนยังมีปัญหาเรื่องการสนทนาภาษาอังกฤษ ขาดการฝึกฝนทักษะต่าง ๆ ทั้งด้านการอ่าน เขียน และพูดที่ดีเพียงพอ เมื่อต้นสังกัด (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2) จัดกิจกรรมให้โรงเรียนนำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมด้านภาษา เช่น การเข้าค่ายภาษาอังกฤษ หลายโรงเรียนไม่สามารถนำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมได้ เนื่องจากปัญหาเรื่องการเดินทาง การขาดงบประมาณในการเดินทาง นักเรียนจึงขาดโอกาสเข้าร่วมอีกปัญหาหนึ่งคือ ขาดการสนับสนุนจากต้นสังกัดอย่างเพียงพอ ทั้งด้านเอกสารความรู้ สื่อต่างๆ ที่จะให้นักเรียนและคณะครูใช้ศึกษา มีจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการ ขาดความหลากหลาย ถึงแม้ว่าต้นสังกัดจะมีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้อาเซียน เพื่อให้คณะครูและนักเรียนได้ศึกษาหาความรู้ แต่ด้วยบริบทของโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในถิ่นทุรกันดาร การเดินทางลำบาก จึงทำให้เกิดความไม่สะดวกในการที่โรงเรียนจะพานักเรียนเข้าศึกษาหาความรู้ การพัฒนาความสามารถด้านเทคโนโลยีของนักเรียนยังขาดอุปกรณ์ที่จำเป็น โดยเฉพาะเครื่องคอมพิวเตอร์ ที่จะนำมาให้นักเรียนใช้ฝึกฝนทักษะ ผู้ให้สัมภาษณ์บางคนกล่าวว่า “โรงเรียนมีเครื่องคอมพิวเตอร์หลายเครื่อง เพียงพอที่จะใช้สอนนักเรียนได้ แต่ไม่มีไฟฟ้าที่จะใช้ เครื่องคอมพิวเตอร์จึงถูกปล่อยไว้ไม่ได้ใช้งาน”

โดยผู้ให้สัมภาษณ์ได้มีข้อเสนอแนะดังนี้ “โรงเรียนควรพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถด้านภาษาอังกฤษ โดยการส่งไปอบรม เข้าค่ายที่หน่วยงานต่างๆ จัดขึ้น เพื่อให้ครูนำมาถ่ายทอดและจัดกิจกรรมฝึกฝนให้นักเรียนเกิดทักษะด้านภาษาอังกฤษ จัดตั้งเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ร่วมกันคิดรูปแบบของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยสอดคล้องความรู้ด้านภาษาอังกฤษ ลงไปในกิจกรรม และจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนร่วมกันเพื่อให้นักเรียนได้พบปะแลกเปลี่ยนความรู้ กระตุ้นให้เกิดความสนใจ สอดแทรกทักษะด้านภาษาอังกฤษในการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้นักเรียนเกิดความคุ้นเคยและเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถด้านภาษาอังกฤษ จัดหาสื่อการสนับสนุนจากภายนอก จัดหาสื่อที่น่าสนใจจากอินเทอร์เน็ตให้นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้” และผู้ให้

สัมภาษณ์ยังกล่าวอีกว่า “ ในอนาคตโรงเรียนอยากจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยการจัดหาครูผู้เป็นเจ้าของภาษา หรือมีทักษะด้านภาษาที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้และฝึกฝนเพื่อเพิ่มพูนทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษให้ดียิ่งขึ้น จัดให้นักเรียนได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมอันเป็นสากล เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์และทักษะแก่นักเรียน เช่น กิจกรรมการเข้าค่ายภาษาอังกฤษที่มีการรวมกันของนักเรียนต่างชาติ ต่างภาษา และต่างวัฒนธรรม เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์โดยตรง ”

3. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

ผู้บริหารโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสาละวิน อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน กล่าวว่า “โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ให้รู้จักช่วยเหลือผู้อื่นมีจิตสาธารณะ ไม่เห็นแก่ตัว การที่นักเรียนได้มีส่วนร่วมกับชุมชนในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การทำแนวกันไฟ พัฒนาแหล่งต้นน้ำ การบวชป่า ทำให้นักเรียนมีสำนึกรักบ้านเกิด เห็นถึงคุณค่าของสามัคคี และคุณค่าของสถานที่สำคัญต่างๆ เช่น วัด โรงเรียน เพื่อให้เกิดความนิยมรักความเป็นไทย”

ส่วนครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสาละวิน อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน กล่าวว่า “การจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนเห็นประโยชน์ของส่วนรวม และเกิดความภาคภูมิใจในชุมชน หมู่บ้าน และภาคภูมิใจในความเป็นไทย ลดความเห็นแก่ตัว จากการสังเกตพบว่า นักเรียนมีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น”

สำหรับนักเรียนของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสาละวิน อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน กล่าวว่า “การไม่เห็นแก่ตัว รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ทำให้เราสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่นในสังคมได้ง่าย และดำเนินชีวิตในสังคมได้ดี”

ปัญหาที่พบจากทำกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์คือ “ความหลากหลายของเชื้อชาติและความเชื่อ เช่น เมื่อโรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในวันสำคัญทางศาสนา มีการทำความสะอาดและพัฒนาวัด นักเรียนบางส่วนที่ไม่ได้นับถือศาสนาพุทธ มักคิดว่าไม่เกี่ยวกับตน และไม่รู้สึกลอยากเข้าร่วม บางส่วนทำด้วยความไม่เต็มใจ”

โดยผู้ให้สัมภาษณ์ได้เสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา ดังนี้ “โรงเรียนควรปลูกฝังค่านิยมความเป็นไทย โดยครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจจุดประสงค์ที่แท้จริงของการบำเพ็ญประโยชน์มิใช่เป็นการทำเพื่อศาสนาใดศาสนาหนึ่งหรือทำเพื่อคนใดคนหนึ่ง ให้นักเรียนตระหนักว่า กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์เป็นกิจกรรมเพื่อส่วนรวม ไม่ใช่เป็นกิจกรรมที่ถูกบังคับให้ต้องทำ การบำเพ็ญประโยชน์เกี่ยวกับสถานที่ทางศาสนาโรงเรียนควรจัดให้มีการร่วมกิจกรรมอย่างทั่วถึง เช่น เมื่อมีการบำเพ็ญประโยชน์ที่วัด ก็ควรมีการบำเพ็ญประโยชน์ที่โบสถ์ด้วย เพื่อเป็นการฝึกให้นักเรียนรู้สึกและยอมรับความแตกต่างด้านการนับถือศาสนาของบุคคลอื่น และเห็นคุณค่าของแต่ละศาสนาเท่าเทียมกันเพราะสัดส่วนของนักเรียนที่นับถือศาสนาพุทธและคริสต์มีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน”

ส่วนครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสาละวิน อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน กล่าวว่า เพื่อเป็นการประเมินผลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่อาเซียน ครูผู้จัดกิจกรรมได้ทำการประเมินผลการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยใช้วิธีการและเครื่องมือวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ การประเมินจากผลงาน แบบสังเกต แบบทดสอบ พบว่า นักเรียนทั้งหมดมีผลการประเมินผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสาละวิน อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจจึงนำมาอภิปรายผล ดังนี้

ประเด็นแรก กิจกรรมแนะแนว ผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์พบว่า ถึงแม้โรงเรียนชาตบุคลาการที่มีความถนัดและเชี่ยวชาญด้านการแนะแนวโดยตรง แต่ก็ยังสามารถดำเนินกิจกรรมได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และกิจกรรมแนะแนวยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสาละวิน อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีการพัฒนาบุคลากรด้านการแนะแนว โดยการส่งบุคลากรเข้ารับการอบรมและการจัดบุคลากรที่มีความถนัดในด้านภาษาและวัฒนธรรมตามบริบทของโรงเรียน เป็นแกนนำในการจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้าน เพื่อทราบถึงข้อมูลพื้นฐานและสภาพปัญหาความเป็นอยู่ของนักเรียน เป็นรายบุคคล แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ในการแก้ปัญหาและแนวทางในการพัฒนานักเรียนกับผู้ปกครอง นำมาเป็นแนวทางในการกำหนดวัตถุประสงค์ และกำหนดกิจกรรมแนะแนวให้กับนักเรียน ซึ่งเป็นไปตามแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กระทรวงศึกษาธิการ (2552, 22) ที่ระบุไว้ว่า การจัดกิจกรรมแนะแนวต้องส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อันจะนำไปสู่สมรรถนะที่สำคัญ 5 ประการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ โดยนำไปบูรณาการในการจัดกิจกรรมตามลักษณะของกิจกรรมแนะแนว ที่ระบุไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 อีกทั้งยังต้องส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน ให้มีทักษะชีวิตโดยมุ่งจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการ ความสนใจ ธรรมชาติของผู้เรียน และวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาที่ตอบสนองจุดมุ่งหมายหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้ครอบคลุมทั้งด้านการศึกษา ด้านอาชีพ รวมทั้งด้านส่วนตัวและสังคม เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้เรียนมีอิสระในการคิดและตัดสินใจด้วยตนเอง เรียนรู้ด้วยตนเองด้วยการปฏิบัติจนกระทั่งเกิดทักษะชีวิต ตลอดจนครูทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวีสิทธิ์ สมครกิจ (2551) ที่ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาการปฏิบัติงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2554 ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครตรัง จังหวัดตรัง ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนควรแต่งตั้งพนักงานครูให้มีหน้าที่รับผิดชอบกิจกรรมแนะแนวโดยตรง ควรพัฒนาบุคลากรโดยการส่งเข้ารับการอบรม สัมมนาการแนะแนว ควรสำรวจความต้องการและความสนใจของนักเรียน เพื่อนำผลสำรวจมาวางแผนดำเนินการจัดกิจกรรม ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะชีวิตของนักเรียนในด้านต่างๆ ได้แก่ การรู้จักและเข้าใจตนเอง รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีเจตคติที่ดีต่อการมีชีวิตที่ดีมีคุณภาพ มีทักษะในการดำเนินชีวิตและสามารถปรับตัวให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ประเด็นที่สอง กิจกรรมนักเรียน ผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม มีการพัฒนาตนเอง ในด้านของการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข มีทักษะของการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี รู้จักการแก้ปัญหา และการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล มีทักษะที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตในอนาคต ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถในการออกแบบกิจกรรมและกำหนดเป้าหมาย โดยคำนึงถึงบริบทของโรงเรียน ความพร้อมในด้านต่างๆ และความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละบุคคล เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งเป็นไปตามแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการ (2552, 25) ที่ระบุถึงหลักการจัดกิจกรรมนักเรียนไว้ว่า

การจัดกิจกรรมนักเรียนเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมตามความถนัด และความสนใจ โดยเน้นเรื่องคุณธรรมจริยธรรม ความมีระเบียบวินัย ไม่เห็นแก่ตัว ความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจ ความมีเหตุผลการช่วยเหลือแบ่งปันกัน และความเอื้ออาทรและสมานฉันท์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศรี อ่อนน้อม (2550) ที่ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาคุณลักษณะของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนวัดปากน้ำ (สร้อยประชาสรรค์) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีคุณลักษณะในภาพรวม และรายด้านทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านการพัฒนาการทำงานและการดำเนินชีวิต และด้านการพัฒนาการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอยู่ในระดับมาก

ประเด็นสุดท้าย กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณะประโยชน์ ผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์พบว่านักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม มีการพัฒนาในลักษณะของความรู้คู่คุณธรรม คือ นักเรียนเห็นประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ไม่นำของของคนอื่นมาเป็นของตน มีจิตสาธารณะ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมโดยมีการอธิบายถึงวัตถุประสงค์ ความสำคัญของกิจกรรมให้นักเรียนได้ทราบ และให้นักเรียนได้ร่วมกิจกรรมด้วยความเต็มใจ ซึ่งเป็นไปตามแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2553, 56) ที่ระบุไว้ว่า กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณะประโยชน์เป็นกิจกรรมที่ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรมจริยธรรม จัดกิจกรรมโดยให้ผู้เรียนคิดสร้างสรรค์ออกแบบกิจกรรมเพื่อสาธารณะประโยชน์อย่างหลากหลายรูปแบบ เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมในลักษณะจิตอาสา และสอดคล้องกับงานวิจัยของสมศรี อ่อนน้อม (2550) ที่ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาคุณลักษณะของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนวัดปากน้ำ (สร้อยประชาสรรค์) ผลการวิจัยพบว่า ด้านการพัฒนาการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมนักเรียนมีพัฒนาการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก นักเรียนชื่นชมยินดีเมื่อผู้อื่นประสบผลสำเร็จ มีสัมมาคารวะต่อผู้เป็นครู และผู้ที่มีอายุมากกว่า นักเรียนตอบแทนบุญคุณผู้ให้ความช่วยเหลือ กล่าวคำขอบคุณหรือขอโทษได้อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์ นักเรียนสามารถควบคุมอารมณ์และกิริยามารยาทได้ทุกสถานการณ์ ไม่ทะเลาะวิวาท อาสาช่วยงานครู

สรุป

จากการวิจัยเรื่อง การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสาละวิน อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำแนกได้เป็นสามลักษณะ ดังนี้ คือ

1. กิจกรรมแนะแนว โรงเรียนได้ศึกษาและจัดทำข้อมูลของนักเรียนเพื่อนำมาวางแผนพัฒนาในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่อาเซียน เพื่อให้นักเรียนเติบโตเป็นพลเมืองที่ดีและมีคุณภาพเมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยการให้ความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ส่งเสริมความถนัดและทักษะที่จำเป็นโดยคำนึงถึงความถนัดและความเหมาะสมกับตัวนักเรียนเป็นสำคัญ
2. กิจกรรมเพื่อนักเรียน โรงเรียนจัดกิจกรรมเน้นให้นักเรียนดำรงชีวิตภายใต้กฎระเบียบ รู้จักการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี เพื่อให้สามารถนำทักษะเหล่านี้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตเมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้อย่างมีความสุข

3. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ลดความเห็นแก่ตัว โดยการทำกิจกรรมเพื่อสังคมร่วมกันในโอกาสต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ สร้างความตระหนักและเห็นคุณค่าของสมบัติส่วนรวม สาธารณะสถาน สาธารณะสมบัติของโรงเรียน ชุมชน ตลอดจนของประเทศชาติ เพื่อให้นักเรียนเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมและภาคภูมิใจในความเป็นไทย

จากการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนผ่านกิจกรรมดังกล่าว โรงเรียนยังพบปัญหาที่ต้องแก้ไข ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย ดังนี้ ควรมีการพัฒนาทักษะด้านภาษาถิ่นให้กับบุคลากรในโรงเรียนอย่างทั่วถึง เพื่อให้บุคลากรมีทักษะด้านภาษาถิ่น สามารถใช้ภาษาถิ่นสื่อสารในการจัดกิจกรรมแนะแนวให้ประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น และควรจัดตั้งเครือข่ายความร่วมมือกับบุคคลภายนอก เพื่อขอรับการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านอุปกรณ์ และด้านการจัดกิจกรรมให้กับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้สังคมและปัญหาที่แตกต่างไปจากเดิม สุดท้ายควรจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้มีส่วนร่วม ในลักษณะที่สอนน้อง เพื่อให้นักเรียนรุ่นน้องเห็นเป็นตัวอย่าง สามารถปฏิบัติตามโดยไม่รู้สึกลัวถูกบังคับหรือจำเป็นต้องทำ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). **การศึกษา: รากฐานประชาคมอาเซียน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ สกสศ. ลาดพร้าว.
- ชินวรรณ บุญเกียรติ. (2548). **การเตรียมความพร้อมด้านการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน ปี 2558**. เอกสารประกอบการบรรยายในการประชุมผู้บริหารสถานศึกษา ณ กระทรวงศึกษาธิการ, วันที่ 25 มีนาคม 2548.
- ครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสาละวิน อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน. (2557, 5 - 20 มีนาคม 2557). สัมภาษณ์.
- ทวีสิทธิ์ สมัครกิจ. (2551). **การศึกษาการปฏิบัติงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544** ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครตรัง จังหวัดตรัง. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- ผู้บริหารโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสาละวิน อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน. (2557, 5-20 มีนาคม 2557). สัมภาษณ์.
- วัฒนา คุณประดิษฐ์. **ผู้อำนวยการโรงเรียน**. (2557, 3 มีนาคม 2557). สัมภาษณ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 กลุ่มนโยบายและแผนฯ. (2557). **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2557. สืบค้นเมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2557**, จาก <http://www.mhs2.go.th/Plan/page3.html>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2553). **แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). **แนวการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนๆ ระดับ
ประถมศึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
สมศรี อ่อนน้อม. (2550). **การศึกษาคุณลักษณะของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โรงเรียน
วัดปากน้ำ (สร้อยประชาสรรค์)**. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.